

Intervju med finska krigsbarnet Raimo Svensson, Skärvered.

Född i Loppis, Finland.

Berättar om sin upplevelse som finskt krigsbarn i Halland.

Intervjuare: Anna Lindqvist, Hallands bildningsförbund. Halmstad 2016.

Förkortningar: RS= Raimo Svensson, AL= Anna Lindqvist (GBS= Gun-Britt Svensson)

Dialektala uttryck och talspråk:

Sån, såna, sånt= sådan, sådana, sådant

Dom= de, dem

Nån= någon

Tatt= tagit

Nånsin= någonsin

Promenix= promenad

Jojomen= jalamän

Yes= ja

Inspelning 1

AL: Börjar med att testa den litegrann så att jag ser att den spelar in ordentligt. Och då kan vi börja med den här, för jag har ett faktablad. Bara så att jag får namn och sen kontaktuppgifter på rätt. Och Raimo, Svensson.

RS: Ja.

AL: A, i, m, o.

RS: M, o, ja.

AL: Vad är du född som?

RS: Nordman.

AL: Vad sa du, Nord?

RS: Nordman ja. Jag hette Raimo Nordman innan.

AL: Sådär, och vilket år är du född?

RS: 34 (1934)

AL: 1934, och födelseort?

RS: Det var egentligen Loppi, heter den församlingen.

AL: Ja, som det låter?

RS: Loppi, ja.

AL: Ja, och vilket år reste du till Sverige?

RS: Vi kom hit i januari 1942.

AL: 1942. Och din bostadsort i Sverige då var?

RS: Det var Luleå, Persön i Luleå. Där hamnade jag först.

AL: I Luleå först.

RS: Persön hette orten, det var en ort utanför Luleå.

AL: Vad sa du, hur stavas?

RS: Persön.

AL: Persön...

RS: Ja.

AL: Och hur länge var du där?

RS: Ja, cirka ett år.

AL: Ok. Och sen hit till?

RS: Sen, vi var fyra syskon som kom dit upp.

AL: Ja, ja.

RS: Och, jag har en bror som bodde inte så långt ifrån, det var små lantbruk där. Såhär små ställen som, så vi kunde ju träffas nån gång.

AL: Mm.

RS: Så hade jag två sysstrar också med mig, men dom blev kvar inne i Luleå.

AL: Ok.

RS: Dom hamnade hos ett par som hade en butik, en affär.

AL: Ok. Så var du själv som kom hit?

RS: Ja, sen var det ju då att, jag hade ju, i och med att jag var sju år så hade jag börjat skolan i Finland.

AL: Ja.

RS: Och sen så lärde vi ju inte oss så pass med svenska så jag fick aldrig börja i skolan där uppe. Men så skulle vi ju hem, var meningen, till Finland. Så min syster som heter Aili, och jag, vi skulle åka hem till Finland, tillbaka.

AL: Mm.

RS: Och vi blev delade på i Stockholm. Hon fick åka hem till Finland, men jag blev satt på ett tåg här neråt och blev avsatt på perrongen i Falkenberg.

AL: Jaha.

RS: Och där kom, där kom, då kom det en sån där snäll stins som tog hand, om och läste vad jag hade på lappen runt halsen och så kontaktade, ja där stod en adress här. Och det var hit upp då.

AL: Ja.

RS: Så fick jag vänta hos honom och så, och så kom, så satte dom mig på tåget till Ätrafors, pyttebanan fanns då.

AL: Ok.

RS: Så fick jag åka pyttebanan dit och så var dom och mötte mig i Ätrafors.

AL: Ja.

RS: Och så hamnade jag här på Gohult, heter detta stället.

AL: I Askome då?

RS: Nej det hör till Okome.

AL: Okome till och med. Men...

RS: Och efter det då så fick jag börja skolan här i Askome.

AL: Ja.

RS: Så att vi hade ju en, det var ju en å här, Ätran. Den fick vi ju ro över så fick jag åka skolskjuts härifrån till Askome.

AL: Så du var tvungen att åka båt för att komma till skolan?

RS: Ja men.

AL: (Skratt) Mm.

RS: Det var tider det. Vi lämnade all mjölken här på denna sidan, vi fick ro över mjölken varje morgon, och hämta den på eftermiddagen. Ska tillbaka med skummjolk och så.

AL: (Skratt)

RS: Och på sommaren gick det väl an när ån var öppen, men det var ju alltid, på vintern när isen varken bar eller brast.

AL: Nej.

RS: Men det var ju rejäla vintrar då så det frös ju till väldigt.

AL: Mm.

RS: Och pappa han bar ju, han hade alltid en yxa i hand, i näven. Och så slog han den i isen, var det så yxan slank igenom lite så ändrade han gång. Sen så alla, vi kom över och tillbaka var gång.

AL: Usch då, det var aldrig nån som dratta i då?

RS: Nej, det hade varit slut då, för det var rinnande vatten här under så man kommit under isen.

AL: Ja.

RS: Så man har haft mycket tur.

AL: Ja.

RS: Ja.

AL: Mm. Men då när ni blev uppdelade, du och din syster, visste ni om vad som skulle hända eller?

RS: Nej, vi hade ju ingen kontakt, nej jag visste inte var hon tog vägen alltså.

AL: Nej.

RS: Det fick jag ju inte reda på förrän senare när hon hade kommit till Finland, så brevväxlade, dom försökte brevväxla litegrann. Och dom förstod ju inte varandra heller så att det, dom fick ju ha tolk i båda ändar.

AL: Ja, ja.

RS: För dom pratade bara finska där och, så att det. Men tyvärr är alla dom breven uppbrända, min mor tog inte vara på det här.

AL: Nej, nej.

RS: Så att, finns ingenting, annars kunde man ju gått litegrann på uppgifter och, när man är ung så tänker man ju inte på sånt.

AL: Nej, det är väl så.

RS: Naturligtvis. Så därför så vet jag ju dåligt med tider och jag har ändå varit i, först så var jag här och så gick jag i Askome skola. Så jag tror jag gick där en, en termin eller nånting sånt. Sen skulle jag tillbaka till Finland.

AL: Ja, ja.

RS: För att börja skolan där. Så då skickade dom hem mig igen. Och så fick jag börja i skolan där.

AL: Så du var tillbaka i Finland?

RS: Ja, jag var tillbaka i Finland, och fick börja första klass där igen.

AL: Mm.

RS: Och sen så hade dom ju lite brevväxling, mina föräldrar och...

AL: Hej, hej. (Hälsar på Gun-Britt, Raimos fru) Vi kan ta en paus.

Inspelning 2

AL: Ska vi se, så, den funkade bra där.

RS: Jag har ju haft turen att träffa en underbar fru.

AL: Ja, när träffades ni?

RS: 1960, 56.

AL: 56, mm, det är några år sedan. (1956)

RS: Ja, vi gifte oss 62, så vi hade inte så bråttom då, på den tiden. (1962)

AL: Nej. (Skratt) Har ni några barn?

RS: Ja, det har vi, två barn och sen har vi fyra barnbarn.

AL: Mm, vad trevligt. Jag, jag tänker att vi följer den här mallen lite när vi vill. Där är frågor om Finland och frågor om resan och frågor om Halland. Men ibland så, om du har berättelser så är de viktigare än att vi, så, går fråga efter fråga.

RS: Ja, ja.

AL: Men det kan vara bra för att komma igång, men det har vi ju redan gjort, kan jag tycka. Så min första fråga är om du kan beskriva ditt första minne? Det är en rätt svår fråga har jag märkt, men ja.

RS: Ja, det är det ja. Ja, första minnet det är ju det här med tågresan. Det hade man ju inte åkt så mycket, och vi var ju många barn som åkte då, och vi var ju fyra syskon. Vi är sju syskon totalt.

AL: Ja.

RS: Och jag är äldst utav dom och...

AL: Ok.

RS: Vi är sju syskon på, inom loppet på tio år så det är ganska tätt.

AL: Ja.

RS: Så att, och sen var vi då, man kommer ihåg, det var ju när vi åkte, vi åkte väl tåg upp till, var det Kalix? Eller nånstans.

AL: Mm.

RS: Så var det båt över.

AL: Ok.

RS: Och den här båtfärden den kommer jag för vi var ju livrädda för flygplan. För det var ju, vi var vana att hemma springa till skogen och gömma oss det första vi hörde flygplan.

AL: Mm.

RS: Men där hade vi ju ingenstans att gömma oss, på den här båten. Då var det ju ganska kymigt.

AL: Ja.

RS: Det kommer man ju ihåg.

AL: Mm. Då måste ni varit många som delat den känslan, kan jag tänka mig?

RS: Ja, det var ju allihop, barnen, vi visste ju inte vad.

AL: Nej.

RS: Så vi bodde inte så långt från Helsingfors, vi kunde ju se, på kvällarna när det brann i Helsingfors.

AL: Ok.

RS: Liksom, långt bort.

AL: Så du kan komma ihåg det?

RS: Ja, ja. Det kommer jag ihåg, såna grejer.

AL: Mm.

RS: För jag var ju ändå sex, sju år då.

AL: Ja.

RS: Och börjat skolan.

AL: Mm.

RS: Så att det är så, nej men annars är det ju, klart det finns några händelser, men då ska vi komma på dom och...(Skratt)

AL: (Skratt) Ja det kanske vi gör. Har du kvar några minnessaker från din barndom, eller foton?

RS: Ja, jag har, jag tänkte att jag skulle visat dig.

AL: Mm.

RS: Jag har kort på där, dom tog på oss fyra när vi, innan vi åkte hit.

AL: Ja, ja. Som du har kvar?

RS: Ja, som jag har kvar.

AL: Det tittar vi gärna på sen.

RS: Så att det...

AL: Och din familjesituation i Finland, du sa ni var sju syskon och du var äldst.

RS: Ja, men vi var inte sju då.

AL: Nej, ok.

RS: Sen har det kommit syskon sedan.

AL: Sen, ja, ja. Förstår.

RS: Det har ju kommit två syskon sen.

AL: Ok. Och mamma och pappa i Finland, levde dom tillsammans, eller?

RS: Ja, dom levde tillsammans, när vi åkte ja.

AL: Mm.

RS: Men dom hade skilt sig efter, innan vi, för att det tog ju en väldig tid innan vi träffade dom i Finland igen.

AL: Ok.

RS: Det var ju 70, ska vi se, 70 ja. Då var vi över i Finland, så körde vi bil dit till Finland och hälsade på. (1970)

AL: Mm.

RS: Nu blandar jag ihop det, 70 var vi i Norrland, vi var i Norrland. Vi skulle köra, cykla, eller köra upp till Norrland och hälsa på min syster.

AL: Ja.

RS: Och mina fosterföräldrar där.

AL: Ja.

RS: Och det var 70, och då kom, då var det ju en sån överraskning för då var min mamma i, och hälsade på min syster där.

AL: Ok.

RS: Och då var även min lillasyster, som jag aldrig hade träffat, då var hon 16 år.

AL: Ja, ja. Så var första gången du träffade henne?

RS: Det var första gången jag träffade henne.

AL: Och det var första gången på väldigt länge som du träffade din mamma?

RS: Ja det var första gången sen jag hade vart hemma i Finland.

AL: Ja, ja.

RS: Min pappa dog ganska ung, han var inte mer än 49 år. Så honom har jag inte träffat sen jag var hemma den där perioden emellan där. Sen har jag aldrig träffat honom sen.

AL: För när du då kom tillbaks till Finland för att gå i skolan då bodde du hos din mamma och pappa igen?

RS: Ja.

AL: Ja, och hur länge var du kvar i Finland då?

RS: Jag var väl kvar, ja, jag gick ju där i skolan, jag har för mig att jag var där närmare ett år. Men jag tycker det stämmer dåligt med tiderna, men.

AL: Ja.

RS: Jag har tyvärr inte några årtal och grejer, tidpunkter på det.

AL: Det behövs inte.

RS: Men dom hade i alla fall då brevväxlat, och då ville dom då här i Sverige att jag skulle komma tillbaka. Och det gick då min mamma och pappa med på där i Finland. Och så hamnade jag här igen.

AL: Mm.

RS: Och då började jag skolan i Okome.

AL: Ok.

RS: Så jag började första klass fyra gånger.

AL: Ja...

RS: Men då gick jag bara en termin i första och jag tror jag gick en termin i andra.

AL: Mm.

RS: Men jag var ju alltid två år äldre än mina övriga skolkamrater.

AL: Ja. Men hur kändes det när du skulle åka tillbaks till Sverige, ville du stannat kvar i Finland då?

RS: Nej, jag, dom kallar det ju idag för mobbning, men jag kommer, där i skolan, det är väl enda gången egentligen jag vart mobbad, så då var det ju i skolan. Jag var ju då, i och med att jag hade vart i Sverige, så var jag ju en svikare.

AL: Aha...

RS: Åkt ifrån Finland, även om inte man kan styra sånt själv.

AL: Nej.

RS: Men, barn är ju så.

AL: Mm.

RS: Så därför så tyckte jag det skulle va otroligt skönt, om man skulle få åka tillbaka till Sverige.

AL: Ja. Det är ju inte så konstigt.

RS: Så att, jag var glad för det.

AL: Mm.

RS: Här har jag ju aldrig blivit betraktad på det viset, i skolan eller nånting sånt.

AL: Nej.

RS: Men det var ju då, men det kan man ju inte hjälp, de kan dom ju inte hjälpa, det är ju så.

AL: Mm.

RS: Men det är klart att det känns konstigt då.

AL: Ja.

RS: Men, men, det är många, mycket, jag har varit med om mycket.

AL: Jag har en jättedålig karta här, men då sa du att det var nära Helsingfors.

RS: Riihimäki och runt Riihimäki. Det ligger ungefär sex mil norr om Helsingfors. Så det ligger här uppe någonstans. På vägen mellan Helsingfors och Lahti någonstans.

AL: Ok, mm. Men du sa, var det första gången ni åkte tåg uppåt?

RS: Ja.

AL: Till Ka... Och sen över...

RS: Ka, eller Kallax där uppe. (Osäker på orten)

AL: Ja, för det är ju en lång bit.

RS: Ja det var en lång tågresa, så över där. (Visar på kartan)

AL: Mm. Och båt här.

RS: Men när jag kom tillbaka andra gången så fick jag, åkte vi nog tåg över till Stockholm, eller båt över till Stockholm, där.

AL: Ok. Ja, det är bra så har jag ett hum om det. Men då när du kom tillbaka, eller var det när du hade kommit tillbaks igen som du såg att det brann?

RS: Nej, nej. Det var innan vi åkte.

AL: Det var innan ni åkte.

RS: Så det var första resan då, för kriget hade ju börjat, så det var ju, vi var ju, sprang ju alltid till skogs, när vi hörde det var något.

AL: Ja.

RS: På gång, min mamma jobbade på stora, lantställe med djuren och hade skötsel med djuren och sånt där.

AL: Mm.

RS: Så det var ju skog nära, och så.

AL: Ok. Mm.

RS: Men sen när jag var i Finland då, jag har ju vart i Finland många, många gånger faktiskt. Bara efter denna kontakten, som vi hade då, däruppe 70. Så åkte vi till Finland 72. (1970, 1972)

AL: Ok, mm.

RS: Och sen dess efter så har vi träffat, min mamma hon hade ju förmånen och få vara, leva tills hon blev 90.

AL: Mm.

RS: Så hon har ju varit här många gånger och vi har varit där så, fram och tillbaka.

AL: Mm.

RS: Det hände ju ofta när vi var där och skulle åka hem, så frågade vi om inte hon ville följa med. "Jo då", då följde hon med hit.

AL: (Skratt) Ja.

RS: Så att, det är ju jätteskönt, för hon hade ju såna bekymmer, att om hon hade gjort rätt eller fel, och skicka iväg, med den situationen som det var så... Och vi, vi har ju fått det bra allihop, så att det.

AL: Mm. Men var det nånting ni pratade med henne om?

RS: Jajamän, det försökte vi förklara för hon var bekymrad var gång.

AL: Ok.

RS: Och det kan man ju förstå.

AL: Ja. Absolut.

RS: Det kan man ju tänka sig, om man skulle skicka iväg ungar själv på det viset. Idag när det finns kommunikation med detsamma, men det tog ju en lång tid innan man hade en aning om var vi var.

AL: Ja, det är klart.

RS: Och när jag hade åkt hit ner, då hade min mamma tatt tåget och åkt upp till Haparanda, för att försöka att träffa dom som bodde i Luleå.

AL: Ja, ja.

RS: Då fick hon inte komma över, dom fick inte träffas så utan dom fick ju stå på varsin sida om ån.

AL: Usch då. Ja, det är svårt att förstå.

RS: Ja. Vi kan ju ha nytta av att det är besvärligt också. Man lär sig en massa.

AL: Ja, visst. Det är ju så.

RS: Så var det.

AL: Så var det ja. Så dina upplevelser av kriget, det var flygplanen och att ni kunde se att...

RS: Ja, än idag om jag hör en gammal B-18...

AL: Mm.

RS: Den tanken, den...

AL: Den sitter i ryggmärgen?

RS: Den sitter.

AL: Ja... Minns du när du fick beskedet om att du skulle resa till Sverige? Talade dom om att ni skulle hit eller hur gick det till?

RS: Ja, jo det förklarade väl mamma och pappa för oss, då när vi skulle åka. Men vi fattade ju inte sådär förfärligt mycket av det.

AL: Nej, nej det är klart. Och du var äldst.

RS: Jag var äldst, ja.

AL: Kändes det, hade du ansvar på dig att ta hand om?

RS: Ja, jo det är klart, än ville ju ha kontakt med små, dom andra syskonen, så mycket som möjligt. Så blev vi ju satta i karantän uppe i, i Haparanda. Jag vet inte varför vi skulle upp till Haparanda och göra när vi åkte båt över men.

AL: Mm.

RS: Men vi var där uppe, där satt vi i karantän då för det, det var la lite säkerhet dom vill ha. Kolla hur friska vi var och så. Men vi var ju där när, jag tror vi var där nog, nog många dagar, en vecka eller något sånt där.

AL: Mm.

RS: Dom där tidsbegreppen är ju lite svåra.

AL: Ja, så var det läkarundersökning och såna saker?

RS: Ja, det var det ju då och så. Dom skulle väl undersökas och kollas så vi inte har nånting med oss och det var väl bra.

AL: Ja.

RS: Ja. Hur långt var vi komna nu?

AL: Ja, vi har pratat lite om resan, men det var första gången du, ni åkte tåg. Eller du åkte tåg?

RS: Ja, ja, det var det ju där.

AL: Mm. Och båt också, så att det var händelserikt, klart.

RS: Ja, jag har ju vart med om mycket grejer egentligen. Så att det, men det har man, jag har inte haft nackdel av det.

AL: Nej.

RS: Tror jag, jag tror man har nytta av det. Därför tycker jag många gånger, att många som ger sig så förskräckligt tidigt, och inte tål nånting. Det är så besvärligt allting, men egentligen så kan man ju göra mycket som man, och tål mycket om man bara frestar sig lite.

AL: Ja, det är sant.

RS: Så att det, jag tycker nog att det är mer positivt än negativt.

AL: Mm, ja. Men då var ni fyra syskon som reste tillsammans.

RS: Ja.

AL: Var ni många barn som reste, totalt.

RS: Ja, ja det var många barn.

AL: Mm. Och blev ni väl omhändertagna på resan?

RS: Ja, det tycker jag.

AL: Mm.

RS: De var nog rädda om oss, och det är ju så, vi har blivit väl omhändertagna här också. Man har ju hört litegrann sådär att många som kommer på fel ställen och så men det, det är väl sånt som kan hända. Men vi har ju haft turen att hamna bra.

AL: Ja, och det gjorde ni allihopa, syskonskaran?

RS: Ja, dom, min bror då var ju, han då som hamnade i Persön samtidigt med mig. Han hamnade väl lite, hos tre syskon. Dom hade inte egna barn eller så. Och dom jag hamnade hos dom hade egna men dom var ju redan fullvuxna och utflugna. Men dom hade ju inga barn alls.

AL: Ja.

RS: Så att han kom ju kanske lite vid sidan om på det viset. Har dom inte haft hand om barn och är tre syskon så kanske man inte är lika väl insatt i, i det hela. Men han har klarat sig bra och, han, vi som är i Sverige, vi har blivit adopterade alla tre.

AL: Ok, mm.

RS: För att när jag var, 51, när jag var 17 år, då kom det nytt besked att jag skulle hem till Sverige, till Finland igen.

AL: Ok.

RS: För att göra rekryten, värnplikten.

AL: Ja.

RS: Och då, då ville dom ju här att jag inte skulle åka, så då gjorde dom så att för att jag skulle få stanna där, var dom tvungna att adopterade mig.

AL: Ok.

RS: Och då gjorde dom det.

AL: Ja.

RS: Så jag adopterades, då 51 ja. (1951)

AL: Mm.

RS: Men min syster är adopterad också uppe i Norrland. Och min bror också, vi som har blivit kvar här.

AL: Hur känns det?

RS: Va?

AL: Hur känns det?

RS: Jo, det är bra, jag var ju väldigt glad för jag slapp åka tillbaka.

AL: Ja.

RS: Till Finland, det var väl det här, skolgången där som satte en viss prägel på mig.

AL: Ja.

RS: För att sen, och den nackdelen med den skolgången det var ju det att jag gick in för att försöka glömma finskan för att jag skulle slippa åka tillbaka till Finland. Så jag har ju glömt finskan helt och hållet.

AL: Ja.

RS: Tyvärr, jag kan räkna på finska men det är också allt, nästan, och lite, lite småord i och med att vi har haft kommunikation. Nu har vi ju haft syskonträff.

AL: Mm.

RS: Dom sista åren har vi åkt till varandra, så att vi var i Luleå sist och så har vi brukat vara i Finland och här.

AL: Mm.

RS: Nu har sjukdomar kommit in i bilden så att min syster har mycket besvär med sin rygg.

AL: Jaha.

RS: Och förra gången vi skulle åka då hade min fru, då hade hon fått ryggskott, hon gick här i nio månader, ryggskott. Så att, och sen skulle vi vart i Finland i år då, har skjutit på det. Så är fortfarande min syster, så fick hon en liten stroke också.

AL: Ok.

RS: Så att det har inte blivit i sommar heller. Vi hoppas på nästa sommar igen.

AL: Men pratar ni då både svenska och finska med varandra?

RS: Ja, ja. Det går rätt så bra för min syster i Luleå, hon kan, hon kan ganska mycket finska. Med den system som var med här, hon har läst mycket svenska. Och min bror är då

gift med en som har jobbat i Sverige, så han kan mycket svenska. Så därför har det gått väldigt bra.

- AL: Men du sa att du ville glömma finska språket, hann du glömma det redan första året du var här? När du kom tillbaks till skolan i Finland, kunde du finska då?
- RS: Ja, då hade jag väl tappat en del finska.
- AL: Ja, men inte allt?
- RS: Nej, nej, lite kunde jag ju hänga med där. Men sen så trodde jag ju att glömde jag finskan så skulle det ju ordna till sig så jag slapp åka tillbaka.
- AL: Ja.
- RS: Och det är ju idéer man får när man är ung.
- AL: Mm, ja. Men det är ju rätt så logiskt.
- RS: Men nu tänker man ju på det är ju aldeles galet.
- AL: Ja, fast egentligen borde det inte vara galet, det ligger ju nånting i det.
- AL: Hur var det, med, i skolan i Sverige? Hade du lätt för att få vänner och...
- RS: Ja, jag hade aldrig några problem att få kompisar eller så där, jag har ju alltid haft bra kompisar, och det har jag fortfarande.
- AL: Ja. Var ni fler finska krigsbarn här i trakten?
- RS: Ja, där var ju ett grannställe här uppe fanns en finsk flykting. Sen var det ju i ett grannställe där fanns en, och så var det Okome där det fanns flera stycken. Och i Gällared fanns också.
- AL: Ok, ja. Hur upplevde du första mötet med Sverige?
- RS: Det var ju, det var ju första gången man kom dit så var man ju, sa man inte så mycket. Man var ju blyg och grejer. Och jag kommer så väl ihåg första gången jag kom hit, då kröp jag under bordet och gömde mig i köket, det kommer jag ihåg.
- AL: Ja.
- RS: Då visste jag inte var jag hade hamnat.
- AL: Nej.
- RS: Men då kunde jag ju ändå lite svenska men ändå, var helt... Dom här hade en egen son, så hade dom en adoptiv, eller hon var inte adopterad men dom hade tagit hand om en flicka som var två år när dom... Det hade, dom hade tatt hand om uppfostran på henne. Så vi är ju som syskon.
- AL: Ja.

RS: Och den, min broder då som va, levde här. Han lever inte idag, deras egen son. Och dom fosterföräldrarna lever inte heller.

AL: Nej.

RS: Men, hon den andra fosterbarnet, vi var uppe och hälsade på henne i söndags.

AL: Ja, ja.

RS: Så hon har fyllt 90 år för ett tag sen, så att vi var...

AL: Men hur var det mötet då med den nya familjen och nya syskon?

RS: Jo, det gick väldigt bra. Och sen hade dom i samband med det så hade dom ytterligare en, flicka nerifrån Domsten i Skåne, som hade astmabesvär.

AL: Ok, ja.

RS: Så skulle hon upp här och ha lite skogsluft och så där vidare. Och hon var ju lite yngre så att vi blev riktiga bra kompisar. Men när jag kom tillbaka ifrån Finland så, då hade hon ju flyttat därifrån.

AL: Ok. Så du hade ingen mer kontakt med henne sen?

RS: Nej, jag har tänkt flera gånger, det hade varit roligt. Men vad jag förstår så hade hon flyttat upp till Stockholm.

AL: Ok. Så man kan säga att du trivdes bra hos, i din fosterfamilj här? Som sen blev din adoptivfamilj.

RS: Ja, visst. Ja vi hade ju ett litet lantbruk här uppe. Och så dog min far, 55.(1955)

AL: OK.

RS: Och då hade vi det, då var det bara mamma och jag hemma, för brodern hade flyttat ut och hade flyttat ner till Skåne till Våxtorp, på en annan gård där och jobbade. Och då hade vi hand om det här jordbruket själva. Det är ju inte så stort, det var ju 25-30 tunnland jord, och lika mycket skog ungefär.

AL: Ok, mm.

RS: Och den våren 61, nej 55, det var den blötaste våren vi någonsin haft här tror jag. Det regnade så att jag fick inte sått det sista förrän i maj, i början på maj.

AL: Ok, ja...

RS: Och så blev det en så het sommar, så det var alldeles.

AL: Ja, ja.

RS: Då tyckte hon att det blev för jobbigt, så hon ville avyttra stället.

AL: Ja.

RS: Då såldes det, till en granne lite högre upp. Och då började jag ju att söka jobb.

AL: Mm.

RS: Och jag var ju intresserad, vi kände en här som jobbade på Yngeredsfors gamla station.

AL: Mm.

RS: Och, tekniska grejer var jag väldigt intresserad av. Så att när vi hade sålt gården då så ringde jag ner till Ätrafors, till Yngeredsfors var det då på den tiden, till han som var chef där. Frågade om det gick att få ett jobb här i denna stationen.

AL: Mm.

RS: Och han sa att du får komma ner, så får vi prata, sa han. Och jag körde ner. Så, så sa han det, ja du kan få börja på måndag.

AL: Ja.

RS: Så det är skillnad från idag.

AL: Ja.

RS: Och så jag har aldrig sökt mer än det jobbet, i mitt liv. För sen har jag fått erbjudande efterhand som de har byggt om och grejat, så har jag fått ta hand om stationen, efter hand. Så att den gamla stationen då, den var ju i drift till 63, så var denna färdig 64. (1963, 1964)

AL: Ok.

RS: Så att då fick jag frågan om jag fick bli, ville ta hand om denna stationen, och det gjorde jag, nappade jag på, och sen har jag varit här.

AL: Mm. Har ni bott här med då?

RS: Sen 64 har vi bott här, så det är bara vi som har bott här, för det byggdes ju som tjänstebostad.

AL: Ja, ja.

RS: Och sen så va, det har ju ändrats så mycket, bolaget, Yngeredsfors finns ju knappt idag.

AL: Ok, nej.

RS: Så blev det ju uppköpt utav Sydkraft.

AL: Jaha.

RS: Och då ville dom inte ha hand om några bostäder så då vilje dom sälja det, så då köpte vi det av dom. Så är det som det är.

AL: Mm. Men det var inga tvivel om och köpa ut det väl, alltså det var väl?

RS: Nej, jag jobbade ju här då, hade nära till jobbet på den tiden, så det...

AL: Ja, men vad kunde dina arbetsuppgifter bestå av?

RS: Ja, jag hade ju, jag har alltid stortrivts med jobbet, så jag har aldrig haft några bekymmer med att gå dit.

AL: Nej.

RS: Nej men, när jag började där nere då körde dom treskift.

AL: Mm.

RS: På den kraftstationen, och så var jag med och körde skift där från 56 till 60. (1956-1960)

AL: Mm.

RS: Då började dom automatisera, automatisera så dom byggde om den så att vi hade en driftcentral uppe i Mölnlycke. Som vi hade kontakt med som, där dom gav besked om vad vi skulle köra med och så. Men sen så byggde dom om automatiken så dom kunde starta och stoppa där uppifrån.

AL: Ok.

RS: För innan så hade vi ju denna stationen, alltså, vi som körde skift där kunde styra lite i Skogsforsen och Skåpanäs.

AL: Ok.

RS: För Skåpanäs byggdes ju till 57, Bällforsen kom 50 och så kunde vi styra dom ifrån den gamla stationen. (1957, 1950)

AL: Ok.

RS: Och då började det förändras så att dom styrde samtliga stationer ifrån Mölndal.

AL: Mm.

RS: Men så måste dom ju ha en som fanns på stationen hela tiden, ifall det blir fel och allting.

AL: Ok.

RS: Och då fick jag ju chansen att bli kvar på den stationen. Och då hade man ju arbetstid, hela dan, så att säga.

AL: Mm.

RS: Var ledig en kväll och ett dygn i veckan. Sen måste man finnas till hands alltid.

AL: Jaha...

RS: Så det var ganska bundet.

AL: Ja, det låter så.

RS: Och det fortsatte ju här också då sen när jag kom hit. Och det höll vi på med till 68, innan vi blev, då bildades det ett jourgäng på fem-sex personer som hade en vecka i stöten.

AL: Mm.

RS: Jag tror det tog en månad innan jag kom, kom underfund med att jag var ledig på kvällarna. (Skratt)

AL: (Skratt) Och kunde slappna av då.

RS: Det är lite förändringar.

AL: Ja, det är ett imponerande bygge det här.

RS: Så sen hade man ju då skötsel, städning, allting på stationerna. Så gräsklippning och allting runt om kring, så det var fullt upp. Stora ytor att städa varje vecka. Här är ju fallhöjd på 28,5 meter på denne.

AL: Ja.

RS: Så är det ju fyra våningar.

AL: Ja, den är rejäl.

RS: Stora ytor och...

AL: Men nu när jag gick här över och man ser, det är ju väldigt grönt här nedanför och sånt. Släpper de nånsin på?

RS: Det är den gamla åfåran.

AL: Det är den gamla, ja, mm.

RS: Så att den gamla nivån, där, man kan se fortfarande lite i kanterna. Så höjdes dammen i samband med att dom byggde denna, så höjde dom dammen tio meter.

AL: Ja, ja.

RS: Det var då husen dränktes där uppe. Så att, och när det blir för mycket vatten så släpper dom ut vatten ur luckorna här.

AL: Ok.

RS: Men då måste det bli över 75 kubikmeter i sekunden, så mycket vatten slukar den, maskinen va.

AL: Hm. Ja det är enorma krafter, det är nästan svårt att förstå.

RS: Ja, ja. Så den är, den ska ju ge 18,5 megawatt i timmen.

AL: Ok, jag försöker fundera på hur mycket det kan vara. (Skratt)

RS: (Skratt) Ja, ja, det är miljoner watt.

AL: Ja.

RS: Så att det är.

AL: Men då har du varit rätt så grundad här i Halland, måste man ju säga. Du har ju vart på denna, detta stället.

RS: Ja, ja. Jag har inte vart nån hoppjerka direkt.

AL: Nej, nej det kan man ju inte säga.

RS: Mer än att jag har blivit beordrad på jobbet.

AL: Ja, precis. Byta kontor...

RS: Nej när vi, sen när det blev ändrat till 68, då det med skiftkörningen, sen blev det ju då att då hade man ju jour på alla stationerna.

AL: Ja, ja.

RS: Och sen när då Sydkraft köpte det så fick vi även en del Sydkraftstationer. Och Nissan och så där så vi hade jour på otroligt många ställen.

AL: Ok.

RS: Hej. (Raimos fru Gun-Britt kommer ut på altanen.)

GBS: Hej, vill ni ha lite kaffe nu, eller när ni vill?

AL: Absolut, tycker jag.

RS: Ska jag hjälpa dig? Kan komma och hämta.

Inspelning 3

RS: Det är en sån här tidning, för det skulle vi gjort egentligen, året innan. Så hade det vart, 70 år sen vi kom dit, nu blir det 71. (Raimo visar en tidning där han och hans syskon är med)

AL: Mm.

RS: Det är mina syskon det här.

AL: Ja, ja.

RS: Det är min lillasyster, då har vi den där, min syster som kom efter mig i årgång. Hon var med här i Sverige. (Hänvisar till bilder i tidningen)

AL: Ja, ja.

RS: Och han bor kvar i Finland. Han bor kvar i Luleå och hon bor kvar i Luleå. (Hänvisar till bilder i tidningen)

AL: Mm. Ja.

AL: Kallt såg det ut att vara! (Raimo visar en bild från barndomen)

RS: Ja. Vi flyttade rätt så mycket i Finland. Har inte bott kvar långa tider på, så att det...

AL: Nej. Bara ta ett kort på den. (Kameraljud)

RS: Och här är då syskonträff i Finland. (Raimo visar foton)

AL: Mm.

RS: Där är inte han med, han. (Raimo visar foton)

AL: Nej, ok.

RS: Och så har vi en bror som har gått bort också.

AL: Ja.

RS: Lite mer samling. (Raimo visar foton)

AL: Ja.

RS: Där har vi...(Raimo visar foton)

AL: Gun-Britt där.

RS: Gun-Britt med. Detta är en dotter till henne. Han är särbo med henne, för hennes man har då gått bort. och så har vi Taisto då, gift med Kristina, det är hon som har jobbat i Sverige. (Raimo visar foton)

AL: Ja, just det.

RS: Så är det väl då, hennes, det var han som tog kortet här. (Raimo visar foton)

AL: Ja, ja.

RS: Och jag tog kortet här. (Raimo visar foton)

AL: Japp.

RS: Och det är, sambo med min syster, min lillasyster.

AL: Ok, mm.

RS: Sen här är kort på vår familj nu. (Raimo visar foton)

AL: Dina, ja.

RS: Det är vår dotter.

AL: Mm.

RS: Och så är...

AL: Barnbarnen där.

RS: Det är Anna och det är hennes dotter, så är det våran pojk Lars, och så är det hennes, hans då, det är dom två. Det är en kille och tre flickor.

AL: Flickor. Då har han inte det lätt... (Skratt)

RS: Ja, han klarar sig.

AL: Ja.

RS: Hon är yngst och det skiljer väl fyra år, tro jag på den äldste, så dom trivs ju bra ihop.

AL: Ja, det kan jag tänka mig.

RS: Dom bor i Mölnlycke och dom bor i Falkenberg.

AL: Ok, mm. Och den här var...

RS: Så jag har haft tur.

AL: Ja.

RS: Får jag säga.

AL: Absolut.(Kameraljud)

RS: Adresslappen som inte jag har kvar.

AL: Nej. Har den försvunnit också eller har den fått brinna upp också?

RS: Den fick brinna upp den också, tyvärr.

AL: Ja. Varför tror du det var så?

RS: Nej jag vet inte, jag vet inte varför hon inte ville ta vara på nånting.

AL: Nej, det är...

RS: Vi är ju lite olika alla.

AL: Ja, visst.

RS: Det var ju då, det var ju dom åren som en annan inte tänkte, tillräckligt.

AL: Nej.

RS: Man tänker ju, det är ju så mycket man kommer på nu långt efteråt att, varför frågade jag inte mer om det, ja varför gjorde jag inte det.

AL: Ja.

RS: Men det är ju så dags.

AL: Ja.

RS: Och sent ska ju synden vakna, som dom säger.

AL: Ja, det är ju så. Men då fick ni ju ändå ha samtal med er mamma om, om vad som hade hänt. Det är ju ändå viktigt tror jag.

RS: Ja, det, det...

AL: Att ni hann med det.

RS: Det tyckte jag var det allra viktigaste, för att hon skulle inte behöva ha dåligt samvete.

AL: Nej, nej.

RS: Så att det.

AL: Tar det lång tid att gå upp till, till gården?

RS: Till gården? Nej, det tar inte lång stund.

AL: För jag tänkte om vi kunde gå upp och ta något foto där uppe kanske?

RS: Ja, ja.

AL: Om du vill?

RS: Ja, ja, det går la bra.

AL: Så kanske vi gå en liten promenix.

Inspelning 4

AL: Det förstår jag. Livet blir enklare då.

RS: Om det gör! Och så är jag ju född optimist.

AL: Det är bra! (Skratt)

RS: Mitt namn kunde la kvitta. (Raimo fyller i avtalet)

AL: (Skratt) Men har din mamma vart här och hälsat på också, din?

RS: Många gånger.

AL: Ja. Så då har vi...

RS: Ett annat litet lustigt, roligt minne var ju när vi bodde på Gohult då. Va kunde det vara, jag gick i skolan och sådär. Vi lästa i alla fall i Hallands Nyheter, dom hade ju ett Villa Terra i Falkenberg. Det som är en kyrka nu, baptistkyrka nu.

AL: Mm.

RS: Där var en, ett boende för husmödrar som behövde avkoppling.

AL: Mm.

RS: En dag när vi läste det, läste Hallands Nyheter så känner jag ju igen, då var det min fostermamma uppifrån Luleå.

AL: Jaha.

RS: Från Persön, hon var i Falkenberg.

AL: Ok. (Skratt)

RS: Och då klart, då ringde vi ju dit.

AL: Ja.

RS: Jojomen, det var ju hon som var där. Och då den här mannen som jobbade på kraftverket, han hade en DKV. Kontaktade vi honom så var vi inne och hämta henne. Och det var ju på sommaren då, och det var en öppen, han var öppen där bak. Så jag satt där bak på vägen hem, och hon satt där fram jämte... (Skratt)

AL: (Skratt)

RS: Så var hon här på Gohult och hälsade på.

AL: Ja, vad kul

RS: Ja, visst.

AL: Mm.

RS: Man ser ju där vilken, bara tur att man råkade titta på den bilden.

AL: Ja, det är klart. (Skratt) Det var väl meningen.

RS: Det är odets nycker.

AL: Verkligen.

RS: Kan man ju säga, va.

AL: Ja.

RS: Det står ju att man ska signera med kryss, och det har jag ju gjort utan att veta om det. (Hänvisar till avtalet)

AL: (Skratt) Precis. Så det är bara ort och datum där.

RS: Det blir Skärvered.

AL: Mm. Och det är den 16 idag.

RS: 2016, 06, 16.

AL: Jajamän.

RS: Det var mycket.

AL: Ja, många sexor.

RS: Ja. Intervjupersonens namn, det var ju du det?

AL: Nej, det är du.

RS: Är det jag? (Skratt)

AL: (Skratt)

RS: Eller står där inte intervjuarens?

AL: Nej. (Skratt) Jag kommer sen...

RS: Jaha, ja det kan jag texta ja.

AL: Ja.

RS: Jag textar mer läsligt än skrivligt. Jag börjar bli gammal och darrigt, vet du. Så det blir ju så. Det var mitt i en skarv känner jag. (Hänvisar till avtalet på bordet)

AL: Ja.

RS: Då sjunker ju pennan ner.

AL: Mm. Sådär.

RS: Nånting sånt.

AL: Ja, och Svensson var det ditt adoptivnamn då?

RS: Ja, det blev adoptivnamnet. Och sen i och med att jag, det var så att pojken ville tatt efternamnet Nordman.

AL: Ja.

RS: Men det fick han inte bara för att jag hade av sagt mig det, 51. Så fick han inte det. (1951)

AL: Jaha, märkligt.

RS: Men att, nu skulle jag tro att, för nu har det ju ändrats, naturligtvis. Men det är ju då när han var i tjugoårsåldern, var det väl.

AL: Ja. Kan jag kryssa i denna så gör vi likadant där?

RS: Ja, ja. Det ska vara dubbla ex?

AL: Precis. Men så får du denna. Jag skriver som en läkare jag.

RS: Ja, det är du väl, när börjar du praktisera? (Skratt) Som läkare?

AL: (Skratt) Vi väntar med det tror jag. Vi väntar med det.

RS: Ja.

AL: Så är det bara samma där.

RS: Va?

AL: Så är det bara samma där, för din del.

RS: Ja, visst.

AL: Så får du behålla...

RS: Så jag ska bara skriva datumet?

AL: Ja. Så får du behålla den.

RS: För det har man ju la glömt då.

AL: (Skratt) Ja.

RS: Om ett par tre år.

AL: Precis.

RS: Så.

AL: Superbra, och skriv under den också så det inte är några lösa trådar.

RS: Blir det, det om inte?

AL: Nej, det är ju ditt, din kopia men det, vi vill ha det rätt.

RS: Så.

AL: Perfekt.

RS: Ja, ja och du heter ju?

AL: Anna Lindqvist, det står där.

RS: Ja, visst, det står ju där.

AL: Yes.

RS: Just det.

AL: Jättebra.

RS: Jag skrev nog upp det därinne.

AL: Ja.

Slut på inspelning.